

اصول برنامه ریزی فضای سبز شهری

بنا بر پیش‌بینی مرکز اسکان بشر سازمان ملل متحد تا سال ۲۰۳۰ میلادی، بیش از ۶۰٪ جمعیت جهان در شهرها زندگی خواهند کرد. این رقم بیانگر رشد روزافزون شهرنشینی در سراسر جهان می‌باشد. این امر در کشورهای در حال توسعه، روند سریع‌تری دارد. به همین جهت توجه بیشتری به شرایط زیستی شهرها در این کشورها لازم می‌باشد. در روند برنامه‌ریزی و طراحی محیط‌های شهری، جهت‌گیری به سوی پایداری شهری، افزایش کیفیت زندگی شهری و زیست‌پذیری شهرها، بیش از پیش مورد توجه کارشناسان قرار گرفته است. نرخ رو به رشد شهرنشینی و به وجود آمدن کلان‌شهرها در جهان به طور عام و به تبع آن در کشورهای در حال توسعه از جمله ایران و اهمیت جوانب اکولوژیک، اقتصادی و اجتماعی پایداری در شهرها، امروزه مورد مطالعه دانشمندان و محققان بسیاری قرار دارد.

سیستم‌های فیزیکی، زیستی و انسانی، در عرصه‌های شهری و انسان‌ساخت همانند عرصه‌های طبیعی پیچیده می‌باشند و برنامه‌ریزان و طراحان، برای نیل به پایداری در طول زمان باید بررسی‌ها، مدل‌ها، پیشنهادات، برنامه‌ریزی‌ها و طرح‌های خود را در تمامی مقیاس‌ها و سطوح با توجه به این نظام‌ها و توان‌های موجود محیطی و به شکلی جامع پایه‌گذاری نمایند. برنامه‌ریزی راهبردی فضای سبز شهری، با هدف نیل به پایداری و پویایی فضاهای سبز و در نهایت، پایداری محیط شهرها از جمله مواردی است که می‌تواند به جوانب مختلف پایداری شهرها کمک شایان توجهی نماید.

فضاهای باز شهری

فضاهای باز شهری از جمله بخش‌های مهم اثرگذار بر جوانب مختلف پایداری شهری محسوب می‌شود که در ادامه پس از ذکر تعریف، این نوع از فضاها مورد بررسی بیشتر قرار خواهد گرفت.

تعریف فضای باز شهری

فضای باز شهری به فضایی گفته می‌شود که داخل محدوده اراضی شهری واقع و دارای کاربری تعریف شده باشد. این فضا باید قابل دسترسی بوده و توسط یک نهاد مسئول اداره شود و یا تحت نظارت باشد.

اهمیت فضای باز شهری

فضاهای باز شهری دارای عملکردهای چندگانه و مهمی در محیط شهرها می‌باشد. از جمله جنبه‌های عملکردی این قسم فضاها می‌توان به تضمین زمین برای توسعه آتی شهر، تأمین فضاهای لازم برای امداد رسانی در سوانح و به عنوان فضاهای حریم حفاظتی در جوار نواحی سانحه‌پذیر اشاره کرد.

فضاهای باز شهری به عنوان فضاهای دارای ارزش اکولوژیک و فضای جریان هوا و شبکه جریان تهویه آلودگی‌های شهری از لحاظ تنوع زیستی و فضاهای لازم برای آرامش بصری و روانی انسان و فضاهای گردشگری و فضاهای ارائه‌دهنده خدمات و ارزش‌های محیط‌زیستی مانند تعادل اکولوژیک و تضمین زنجیره غذایی بیوتای شهری، شبکه فضای باز در برگیرنده لکه‌ها و نواحی وسیع و مرکزی و دالان‌های ارتباط دهنده است. بخش زنده و فعالیت‌های حیاتی در محیط‌زیست شهری همانند هر اکوسیستم دیگری بخش مهمی از اکولوژی و تعیین‌کننده روند تحولات و پایداری زیست‌بوم شهری است. بخش اصلی این فضاها شامل گیاهان و جانوران زنده در فضاهایی که به عنوان فضاهای سبز تعریف می‌شود، زندگی می‌کنند، ولی بخش مهم‌تر از نظر تنوع زیستی در فضاهای خالی و خصوصاً نواحی دست‌نخورده قرار دارند. اهمیت بیوتوپ شهری در پایداری زیست‌بوم شهری و حتی مبارزه با جانوران موزی و بسیاری از مسائل دیگر مرتبط با محیط‌زیست شهری امروزه برای برنامه‌ریزان و طراحان محیط شهری مشخص شده است.

